

Visioon Eesti Kunstnike Liidu (EKL) tegevustest 2019–2022

EKL on üks suuremaid ja vanemaid loomeliite Eestis, mis ühendab professionaalseid kunstnikke, kunstiteadlasi ja kunstitöötajaid ning kuhu kuulub 18 alaliitu. EKL on mittetulundusühing ning seega olemuselt kasumit mittetaotlev organisatsioon. Samas on EKL Eestis kunsti valdkonnas suurima loome- ja produktsioonitaristu valdaja ja arendaja, mis pakub igapäevaselt vajalikku töökeskkonda kokku ligemale 250 kunstnikule, loovettevõttele ja kunstiorganisatsioonile. Liidu jaoks on tegevus kinnisvaraomanikuna seotud organisatsiooni sisuliste eesmärkidega, mis tingib kunstiloomeks ja näitamiseks kavandatud ning ehitatud ruumide sihipärase ja jätkusuutliku arendamise.

Tegemist on suure väljakutsega, sest tuleb tagada hädavajalikud investeeringud hoonetesse ning teenida vahendeid liidu erinevate põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks nii täna kui ka tulevikus. Sissetulekute suurendamine likviidsuse parandamiseks on struktuurset lähenemist eeldav ja igapäevast kannatlikku tööd nõudev protsess, mis nõuab mõtestatud majandusotsuseid. Üheks võimaluseks on jätkuvad arendustegevused ja koostöö kaudu tegusate partnerite kaasamine. Samuti peab ka tulevikus kasvama toetus avalikust rahast neile EKLi ja selle alaliitude tegevustele, mis on suunatud avaliku hüve loomisele ja selliste erialaste võimaluste ning teenuse pakkumisele, mis ei ole piiritletud üksnes liidu liikmeskonnaga.

EKLi tegevuse peamine missioon riigi poolt tunnustatud loomeliiduna on liikmete ja kunsti alal tegutsevate loovisikute tegevuse toetamine ning nende huvide kaitsmine, valdkonna arendamine ja kunstiteadlikkuse ja loomemajanduse edendamine ning osalemine kunsti-, kultuuri- ja ühiskonnaprotsesside edasiviimisel. Üha olulisemaks on muutumas vajadus vabakutseliste loovisikute kui töötajate ja institutsioonide kui tööandjate õiguseid, vajadusi ja huvisid vahendava katusorganisatsiooni olemasolu: näen siin EKLi rolli ametiühinguna, mis veel aktiivsemalt panustaks vabakutseliste loovisikute ja kunstitöötajate töö- ja kutsealaste, majanduslike ning sotsiaalsete õiguste ja huvide esindamisesse ning kaitsmisesse, kaasates selleks väljal tegutsevaid institutsioone, riigi tasandit, alaliite, liidu volikogu ja selle töögrupe ning teisi tunnustatud loomeliite.

Aastatel 2013–2015 oli liidu juhatuse peamiseks eesmärgiks EKLi kui multifunktsionaalse organisatsiooni tegevuse, struktuuri ja seisukorra kaardistamine. Võrreldes varasemaga toimus oluline nihe EKLi eneseteadvustamise suunas majandusorganisatsioonina. EKLi tegevus aastatel 2016–2018 keskendus lisaks majandusmudeli väljatöötamisele, arendustegevusele ja 2016. aastal läbi viidud põhikirja reformist tulenevate muudatuste elluviimisele tegevuste kaasajastamise kaudu.

Järgneval kolmel aastal pean liidu peamiseks väljakutseteks **arendustegevuste jätkamist ja mahu suurenemist koos olemasoleva taristu renoveerimisega ning kunstnike ja kunstitöötajate ning institutsioonide vahelise ametiühingu rolli jõulist kehtestamist intensiivse koostöö ja ühise väärtusruumi sõnastamise kaudu.**

Arendustegevused

Möödunud kolme aasta üheks suuremaks tõiseks väljakutseks on liidu juhatuse ning meeskonna jaoks olnud ARSi arendamisega seonduv: detailplaneeringu kavandamine, projekti „Avatud ARS“ käivitamine, kaubamärkide ARS Kunstilinnak ja ARS Concept arendamine, aga samuti ka kunstilinnaku sisutegevuste programmi „Avatud ARS 2“ sündmuste ja koolituste korraldamine ning koostöö arendamine nii kunstnike kui ka EKLi partneritega. EKLi üheks prioriteediks on ARSi kompleksi arendamine kaasaegseks ARS Kunstilinnakuks, nii et sellest saaks disaini, rakendus- ja kaasaegse kunsti tõmbekeskus, mis toimib ideede kasvulavana, vaba ja loomingulise atmosfääriga loomelinnakuna ning mille keskmeks on professionaalsed kaasaegse kunsti, disaini ja tarbekunsti loomestuudiod, ühisloome alad, töökojad ning esitlus- ja müügipinnad. Terviklikult ja tänapäevaselt arendatud ARSi keskkond koos teenuste paketi suudab loovisikutele pakkuda uut turgu rajavat ja uusi võimalusi avavat mõõdet lisandväärtuse ning konkurentsieeliste kasvuks ja ekspordi edenemiseks.

EKLi nägemuses ühendab 21. sajandi ARS innovatsiooni ja ajaloo, kaasaegsed praktikad ja tehnoloogiad Eesti professionaalse kunsti traditsiooniliste meistrioskustega. Lähiaastate peamisteks ülesanneteks saavad olema juba alustatud arendustegevuste jätkamine ja projektide „Avatud ARS“ ja „Avatud ARS 2“ lõpule viimine; detailplaneeringu läbiviimine ARS Kunstilinnaku alal ja pikaajalise arengukava väljatöötamine. Loomelinnaku arendamisel peab lähtuma eelkõige liidu, selle alaliitude, liikmete ja partnerite vajadustest ning võimalustest. Olulisteks arengusuundadeks saavad linnaku ühendamine üheks tervikuks nii logistiliselt kui ka ühtse visuaalse identiteedi kaudu, innovaatiliste ja keskkonnasäästlike süsteemide kasutuselevõtt ja rakendamine, piirkonna ligipääsetavuse suurendamine ning linnaku hoonete ja infrastruktuuri etapiviisiline kaasajastamine.

Arendustegevuse kõrval on oluline ka süsteemne ja läbimõtestatud kinnisvarahaldus; kinnisvaraga seotud funktsioonid peavad olema lõimitud liidu üldiste strateegiliste eesmärkidega. Ka järgnevatel aastatel on oluline hoida liidu ajaloolist kinnisvara ekspluatatsioonikõlblikuna ning tegeleda investeeringute leidmisega, mille abil saaks hoonete senist elukaart oluliselt pikendada. EKL on näiliselt rikas, liidu hooned on ajalooliselt väärikad, kuid nende vanus ning ehituslik seisukord tingivad paraku miljonitesse eurodesse ulatuvaid investeeringuvajadusi. Kinnisvara jätkusuutlikuks valdamiseks ja arendamiseks peab EKL tegelema sihipäraselt arendustegevusega, kavandades seejuures strateegilist koostööd ettevõtjate, Eesti riigi ja siinsete organisatsioonide ja miks mitte ka välispartneritega.

EKL kui ühise väärtusruumi sõnastaja

Lisaks loomeliidu ja loomemajandusliku arenduskeskuse mõõtmele on EKLi üheks oluliseks tegevussuunaks toimimine valdkondliku ekspertorganisatsioonina, osalus seadusloomes, strateegiate ja tegevuskavade väljatöötamisel, valdkonda puudutava informatsiooni vahendamine, koostöö kunsti- ja kultuurivaldkonna institutsioonidega Eestis ja rahvusvaheliselt, samuti Eesti riigi ja kohalike omavalitsustega. EKL on kaasaegne ja arenev organisatsioon, mille tegevus on tasakaalustatud ja tulemuslik ning aitab kaasa Eesti kunsti ja kultuuri jätkusuutlikule arengule. EKL on lähtuvalt oma põhikirjalistest eesmärkidest ametiühing – loovisikute huvide kaitsja, loomemajanduse edendaja ja valdkondlikes arendustegevustes osaleja.

Näen EKLi rolli eelkõige katusorganisatsioonina, mille suurimaks väljakutseks lähiaastatel on väljal tegutsevate loovisikute ja kunstitöötajate, alaliitude ja institutsioonide ning riigiga peetava intensiivse dialoogi ja koostöö kaudu koostada alusdokument, mis sõnastaks meie ühise väärtusruumi ja väljal tegutsevate huvid ja õigused ning nende kaitse, valdkondlikud parandusettepanekud sotsiaalkaitses ja pensionikindlustuses. Kindlasti vajab ühist kaalumist ka kollektiivlepingu ning ühtse tasustamise süsteemi loomine ühise memorandumina. Seda tingimustes, kus kunstiloome praktikad on teoste kavandamise, tehniliste lahenduste ja produktsiooni osas väga ressursimahukad, ent toetav produktsioonitaristu ja ressurss on enamasti ebapiisav. Valdkonnas tegutsevate rahastamine toetusmeetmete näol ei näe ette sihttoetusi palgafondile ja töökohad, sealhulgas kõrgharidust ja juhtimisvõimekust eeldavad sisutegevused ja tehnilised oskusametid on valdavalt alatasustatud. Eesti näituseasutused on üle minemas rahvusvaheliselt levinud praktikale maksta kunstnikele esinemistasu näituste eest – see on märgilise tähendusega muutus kunstniku töö ja loomingu ühiskondliku väärtustamise suurendamise kontekstis.

Täna leiab innovatsioon aset teistmoodi kui eelmistel kümnenditel. Väljakutsed, millega tänane ühiskond silmitsi seisab, mõjutab institutsioone ning ka avalikku sektorit end pidevalt muutma ja väljakutsetele uusi lahendusi leidma. Uute lahenduste leidmine nõuab koostööd ja partnerlust paljude erinevate institutsioonidega, kus kõigil on oma spetsiifilised oskused ja kompetentsid loovuse, tehnoloogia ja kaasamise vallas. EKLi eesmärkideks on kunstivaldkonna arendamine kompetentside jagamise ja koostöö kaudu, kunstnike huvide kaitsmine ja nende loomingulise tegevuse toetamine.

Elin Kard